

Zouhar, Jan

[Doubek, Vratislav; Hladký, Ladislav; Vlček, Radomír a kol. T.G.
Masaryk a Slované = T.G. Masaryk and the Slavs]

Studia philosophica. 2014, vol. 61, iss. 1, pp. 98-99

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130036>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Polska fenomenologia przedwojenna. Antologia tekstów, eds. Dariusz Bęben, Marta Ples-Bęben, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2013, 680 s.

Editoři antologie Dariusz Bęben a Marta Ples-Bęben, učitelé Institutu filozofie Uniwersytetu Śląskiego, navazují programově na práci profesora katowické univerzity Czesława Głombika *Husserl i Polacy* (1999), ve které ukázal, že polská fenomenologie není pouze Roman Ingarden, ale že představuje široký okruh autorů, ovlivněných fenomenologií E. Husserla, a řadu „recipientů“ jeho filozofie, kteří o fenomenologii průběžně informovali a diskutovali v polském filozofickém životě už před 1. světovou válkou a v letech meziválečných.

Antologie je rozdělena do osmi částí (Wczesne reakcje, Roman Ingarden, Leopold Blaustein o Husserlu, Psychologia opisowa, Ruch fenomenologiczny, W kręgu estetyki fenomenologicznej, Roman Ingarden w polemikách, Varia), které jsou doplněny stručnými biografii představitelů polské předválečné fenomenologie, kalendářem událostí a jmenným rejstříkem.

V antologii jsou zpřístupněny všechny klíčové texty a diskuse, ve kterých polská předválečná filozofie reflektovala rozvoj fenomenologie. Tak máme možnost seznámit se s prvními recenzemi na Husserlovy práce (Władysław Heinrich, Roman Ingarden), s proslulými články Władysława Tatarkiewicze *Szkoła fenomenologów* (1913, první článek o fenomenologii v polštině), Romana Ingardena *Dążenia fenomenologów* (1919, vlastně úvod do fenomenologie), Leona Chwisteka *Tragedia werbalnej metafizyki* (1932), Kazimierza Twardovského (*O czynnościach i wytworach*, 1912) a jeho žáků W. Auerbacha, L. Blausteina, T. Witwického a E. Ginsbergové. Pro nás je zvlášť zajímavá recenze Patočkovy knížky

Přirozený svět jako filosofický problém (1937) od Tadeusze J. Krońskiego pod názvem *Filozofia i świat naiwny* (1939). Z ostatních autorů antologie připomíná S. I. Witkiewicze, T. Kotarbińskiego, B. Suchodolského, S. Szumana, I. Krzemickou a řadu dalších.

Antologie dostatečně jasně prokázala, že fenomenologie byla důležitou a přirozenou součástí polského filozofického života jak před první světovou válkou, tak v letech meziválečných, a to v přednáškách a seminářích na univerzitě Jana Kazimíra ve Lvově, na stránkách nejvýznamnějších polských filozofických časopisů (*Pregląd Filozoficzny*, *Ruch Filozoficzny*) i ve vystoupeních polských filozofů na mezinárodních a národních kongresech a konferencích. Vzhledem k tomu, že období 1918–1939 je v antologii prezentováno jenom výběrově, lze očekávat, že autoři v dohledné době připraví další část inspirujícího obrazu polské fenomenologie.

Jan Zouhar

V. Doubek – L. Hladký – R. Vlček a kol., *T. G. Masaryk a Slované*, Praha: Historický ústav AV ČR, 2013, 440 s.

Je dostatečně známo, že se T. G. Masaryk jako filozof, sociolog i jako praktický politik intenzivně zajímal o slovanskou problematiku. Je proto přirozené, že k tomuto tématu vznikla už v minulosti velmi rozsáhlá literatura, souhlasím však s autory monografie, že je v této oblasti stále možno mnohé doplňovat, zpřesňovat i nově objevovat. Je to dáno nejen zpřístupněním řady donedávna neznámých archivních dokumentů a korespondence. Současně totiž platí, že každý „návrát“ k Masarykovi byl a je vždy poznamenán dobou, ve které proběhl. I proto autoři programově usilují o přístup zbavený zjevné ideologizace, vycházející z moderních historiografických

postupů a přinášející nové pohledy na tradiční témata.

Kolektivní monografie *T. G. Masaryk a Slované* obsahuje 26 kapitol (vlastně původních vědeckých studií) a je rozdělena přehledně do čtyř částí – *Problematika obecně slovanská, ruská a ukrajinská*, kapitoly Zahraničněpolitická dimenze Masarykovy činnosti na vídeňské říšské radě (Pavel Cibulka), Masaryk a české rusofilství (Radomír Vlček), Changes in the Estimation of T. G. Masaryk in Russia on the Eve of World War I and the Struggle for Russian Edition of „Russia and Europe“ (Evgenij F. Firsov), Prvé kolo boja za pomlčku: ruské ministerstvo zahraničných vecí, T. G. Masaryk a otázka politického osudu Slovákov počas prvej svetovej vojny (Zoja S. Nenaševa), Posuny kritiky antidemokratického režimu: T. G. Masaryk, E. Beneš a bolševická revoluce (Vratislav Doubek), T. G. Masaryk a ruská emigrace (Jelena P. Serapionova), T. G. Masaryk – ukrajinská otázka – ukrajinskí politickí predstavitelia 1917–1920 (Ľubica Hrabuľová), Ke vztahu Masaryka k Ukrajině a Ukrajinu k tamním Čechům (Jaroslav Vaculík), School of Slavonic and East European Studie, London: T. G. Masaryk a jeho následovníci (Milada Sekyrková); *Tematika polská*, kapitoly President Tomáš Garrigue Masaryk as portrayed by the Right wing Press in Greater Poland 1918–1937 (Antoni Maziarz), The Formation of Czechoslovakia and its President: Tomáš Garrigue Masaryk in the Eyes of Polish Historians between the 20th and 21st Centuries (Marek Bilokur), Albert Zipper a jeho vzpomínky na spolužáka z Vídně Tomáše Masaryka (Petr Kaleta); *Tematika slovenská*, kapitoly T. G. Masaryk a jeho vnímanie problémov Slovenska vo funkcii prezidenta ČSR (Martin Vašš), Obraz Tomáša Garrigue Masaryka v ľudáckej medzivojrovej tlači (Peter Koval'), Tomáš Garrigue Masaryk na stránkach východoslovenskej stránickej tlače v medzivojnovom období (Ján Džujko), T. G. Masaryk a Slováci:

proměny vnímání osobnosti T. G. Masaryka ve slovenské historiografii po roce 1989 (Marek Šmíd); *Tematika jihoslovanská (země bývalé Jugoslávie a Bulharsko)*, které jsou doplněny úvodem, závěrem, výběrovým seznamem literatury, jmenným rejstříkem a anglickým summary. Práce se poučeně opírá o široký okruh pramenů a sekundární literatury.

Zejména je třeba ocenit, že se vedle osvědčených zahraničních masarykologů (Firsov, Gantar Godina) podařilo získat i další přední badatele ze slovanských zemí, kteří u nás zatím nejsou příliš známi (Agičić, Bešlin, Nenaševa, Veljanovskij ad.). Velmi zdařilými a v mnohém objevnými studii pak přispěli autoři z řady našich institucí, z Historického ústavu AV ČR, Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, FF UK, FF MU, PedF MU, FF JU. Příkladem uplatnění moderního historiografického přístupu jsou i kapitoly, které napsali vedoucí autorského kolektivu Vratislav Doubek (Posuny kritiky antidemokratického režimu), Ladislav Hladký (T. G. Masaryk a jižní Slované: konstanty a proměnné v rámci starého příběhu) a Radomír Vlček (Masaryk a české rusofilství).

Kolektivní monografie *T. G. Masaryk a Slované* je nesporně významným příspěvkem ke studiu vztahu T. G. Masaryka ke slovanství a slovanským národům. Početný autorský kolektiv složený z předních odborníků z řady slovanských zemí (Chorvatsko, Polsko, Slovensko, Rusko, Slovinsko, Srbsko, Makedonie) a České republiky, vedený V. Doubkem, L. Hladkým a R. Vlčkem, výrazně posunul poznání Masarykova vztahu k jednotlivým slovanským národům a problémům nejen v tematice velkých slovanských národů a států (Rusko, Polsko), ale i analýzami jeho postojů ke komplikovaným problémům jihovýchodní Evropy. Zajímavým přínosem je pak představení současných proměn hodnocení T. G. Masaryka veřejností a akademickou obcí v jednotlivých slovanských zemích.

Jan Zouhar